

Pelastuslaitoksen johtokunta 21.04.2022 § 12

§ 12

Toimintaympäristön tila 21.4.2022

Valmistelijat / lisätiedot:
Halén Minna
Kopra Pauliina
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Pelastusjohtaja Ihamäki Veli-Pekka

Johtokunta merkitsee tiedoksi kokouksessa saadun selvityksen toimintaympäristön tilasta.

Käsittely

Päätös

Pelastuslaitoksen johtokunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitos on kymmenen kunnan yhteinen pelastuslaitos. Toiminta-alueen erityispiirteitä ovat kaksikielisyys sekä lisääntynyt monikulttuurisuus. Alueella on metropolialueen kasvukeskuksia, harvempaan asuttuja alueita, saaristoa sekä satamia ja lentoliikennettä. Laaja rannikkoalue ulottuu Espoosta Hankoon. Laivaväylillä on Suomenlahden matkustaja- ja rahtiliikennettä sekä öljykuljetuksia. Alueella on myös useita vilkasliikenteisiä teitä sekä raideliikennettä. Toiminta-alueella on kahdeksan suuronnettomuusvaarallista, ulkoisen pelastussuunnitelman vaativaa kohdetta. Muita kemikaalien laajamittaisen käsittelyn tai varastoinnin toiminnanharjoittajia on noin 50.

Toimintaympäristö on muuttunut ja muuttuu erityisesti raideliikennehankkeiden vaikutuksesta (Espoo-Salo oikorata, Hanko-Hyvinkää radan sähköistys, Länsimetron valmistuminen) sekä satamissa tapahtuvan kehityksen johdosta. Alueen satamien toiminta on aktivoitunut ja kasvamassa merkittävästi. Esimerkkinä Suomen suurin sähköautojen tuontisatama ja säilytysalue Hangossa sekä risteilyliikenteen käynnistyminen Hankoon.

Toimintaympäristön analyysi on osa pelastustoimen riskianalyysia ja se on toteutettu vuodesta 2018 lähtien Uudenmaan pelastuslaitosten yhteisenä. Pelastustoimen riskianalyysi toimii pohjana alueen pelastustoimen palvelutasopäätökselle ja tukee toiminnan suunnittelua. Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysia päivitetään vuoden 2022 aikana. Päivittämisen perustaksi vuonna 2021 toimintaympäristöanalyysia varten perehdyttiin globaaleja megatrendejä ja toimialan sekä Uudenmaan alueen muutostekijöitä koskevaan kirjallisuuteen. Aineistoa täydennettiin

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten henkilöstön kyselyn ja työpajatyöskentelyn avulla.

Vuonna 2021 toimintaympäristön keskeisiksi muutosvoimiksi tunnistettiin julkisen talouden heikkeneminen, väestön monimuotoistuminen ja vanheneminen, sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvu, ilmastonmuutos, kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuus, teknologian nopea kehitys sekä kansalliset uudistushankkeet.

Julkisen talouden heikkeneminen vaikuttaa pelastustoimessa muun muassa henkilöstön saatavuuteen, mikäli riittäviä määrärahoja pelastajien koulutuspaikkojen lisäämiseksi ei saada. Länsi-Uudellamaalla on samat valtakunnalliset haasteet pelastajien riittävyyteen liittyen, mutta erityisesti tarvetta on myös ruotsinkielisistä pelastajista. Heikentynyt taloudellinen tilanne sekä eri lainsäädännön muutosten vaikutukset näkyvät pelastuslaitoksen toiminnassa tarpeena tehostaa toimintaa ja kohdentaa resursseja uudelleen.

Väestön monimuotoistumisella, vanhenemisella sekä monikulttuurisuuden lisääntymisellä on vaikutusta erilaisten palvelutarpeiden kasvuun ja palveluiden kohdentamiseen asiakasryhmittäin. Pelastuslaitoksella tulisi olla resursseja asuinrakennusten valvonnan riskiperusteiseen kohdentamiseen.

Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvun myötä vaatimukset pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisylle ja turvallisuusviestinnälle kasvavat. Alueiden ja kaupunginosien eriarvoisuuden kasvu voi johtaa eriarvoisuuden kasautumiseen. Taloudellinen eriarvoisuus voi lisätä myös asumisen turvallisuusriskejä.

Ilmastonmuutos voi aiheuttaa sään ääri-ilmiöiden lisääntymistä. Pelastuslaitoksella tulee olla valmiutta ohjata asiakkaita häiriötilanteista, riskeistä ja näihin varautumisesta sekä ylläpitää omaa suorituskkyä, varautumista ja jatkuvuudenhallintaa.

Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuus ja teknologian nopea kehitys vaikuttavat kalustovaatimusten kehittymiseen ja riippuvuuksien lisääntymiseen. Samalla häiriöherkyys kasvaa. Toisaalta teknologian nopea kehitys mahdollistaa uusia toimintamalleja ja parantaa työturvallisuutta sekä asumisen turvallisuutta.

Kansallisista uudistushankkeista keskeisimpänä vaikuttaa hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen. Pelastustoimen kansallinen yhteistoiminta vahvistuu ja hyvinvointialueiden toiminnan käynnistäminen muuttaa organisaatioiden toimintamalleja. Hyvinvointialueen ja kuntien sopimuksissa tulee ottaa huomioon kuntien kanssa tehtävä yhteistyö, kuten yhteistyö kaavoituksessa ja rakentamisen suunnittelun ohjauksessa.

Covid19-pandemia vaikuttaa edelleen suoraan pelastuslaitoksen toimintaan. Pandemian vaikutukset näkyvät tällä hetkellä etenkin pelastustoiminnan ja ensihoidon minimivahvuuden ylläpidossa sekä tiettyjen materiaalien saannin haasteina. Pandemian yhteiskunnalliset vaikutukset näkyvät todennäköisesti vielä pitkään vaikuttaen mm. kuntien taloustilanteeseen.

Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa 24.2.2022 pelastuslaitos on seurannut tilannetta ja sen vaikutuksia aktiivisesti sekä välittänyt tilannekuvaa myös alueen kunnille säännöllisesti. Ukrainan tilanteella on

vaikutuksia myös materiaalien saatavuuteen sekä yhteiskunnan taloustilanteeseen yleisesti.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi